

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут будівництва та архітектури
Кафедра основ архітектурного проектування,
конструювання та графіки

03-07-76М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних завдань з навчальної дисципліни

«Рисунок, живопис, скульптура»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Архітектура та
містобудування» спеціальності 191 «Архітектура та
містобудування» денної форми навчання

Частина 5. Декоративне рішення натюрморту на обмежену кількість кольорів.

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІБА
Протокол № 3 від 03.11.2020 р.

Рівне – 2020

Методичні вказівки до практичних занять з навчальної дисципліни «Рисунок, живопис, скульптура» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Архітектура та містобудування» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної форми навчання. Частина 5. Декоративне рішення натюрморту на обмежену кількість кольорів. [Електронне видання] / Жилка І. С., Гуменюк І. С., Подолець П. М., Руднєв С. М., Байцар-Артеменко О. В. – Рівне : НУВГП, 2020. – 23 с.

Укладачі: Руднєв С. М., ст. викладач кафедри основ архітектурного проектування, конструювання та графіки;

Жилка І. С., ст. викладач кафедри основ архітектурного проектування, конструювання та графіки;

Гуменюк І. С., ст. викладач кафедри основ архітектурного проектування, конструювання та графіки;

Подолець П. М., доцент кафедри основ архітектурного проектування, конструювання та графіки;

Байцар-Артеменко О. В. ст. викладач кафедри основ архітектурного проектування, конструювання та графіки.

Відповідальний за випуск: Ромашко В. М., д.т.н., професор, завідувач кафедри основ архітектурного проектування, конструювання та графіки.

Керівник групи забезпечення спеціальності 191 «Архітектура

та містобудування» д. арх., проф. Михайлишин О. Л.

© Руднєв С. М., Жилка І. С.,
Гуменюк І. С., Помолець
П. М., Байцар-Артеменко
О. В., 2020
© НУВГП, 2020

ЗМІСТ

1	Загальні положення	4
2	Короткі теоретичні відомості	5
3	Креативне композиційне вирішення на основі асоціації	12
4	Типологічні особливості декоративного натюрморту	13
5	Композиційні прийоми і засоби виразності в декоративному натюрморті	15
6	Виконання декоративного натюрморту	21
	Список рекомендованої літератури	22

1. Загальні положення

Декоративний натюрморт є найважливішою формою свідомості архітектора. Декоративний натюрморт покликаний забезпечити розвиток здібностей образного світосприйняття та сприйняття мистецтва у його найрізноманітніших проявах.

Живопис в плані пізнання архітекторами матеріальної форми і має, не менше значення, ніж рисунок, як предмет визначеної форми, а і як предмет визначеного кольору.

Органічний розвиток творчих здібностей студента лежить в основі навчальних програм і здійснюється на двох рівнях: - пізнавальному – інтелектуально-дослідницькому через вивчення натури; - духовному – відчуттєво-емоційному.

Проникнення у сутність форми і пізнання притаманні рисунку довготривалому, аналітичному, який забезпечує формування творчої свідомості студента.

Психологічні особливості сприйняття, природа творчості, чуттєві візуальні ознаки, пластичні засоби виразності, стилістичні особливості – це перелік тем, що розглядаються в практичному матеріалі - ілюстративний ряд з практичних завдань.

Метою завдання полягає в практичному оволодінні студентами навчальним предметом із наступним вдосконаленням рівня свого мислення та майстерності. Для цього пропонується необхідний обсяг практичних завдань та завдань для самостійної роботи.

Завдання допоможе зрозуміти принципи формоутворення та навчить відображати засобами кольору архітектурно-художній образ. Дисципліна сприяє здобуттю й

напрацюванню знань і вмінь, необхідних для розробки проєктів архітектурних інтер'єрів та об'єктів обладнання.

Предмет вивчення дисципліни – методи колористичного формоутворення: – ознайомити з особливостями спеціального живопису. Дати теоретичні знання про предмет та застосування його в дизайні.

Художники-педагоги, що вестимуть цей курс, повинні працювати творчо, брати участь у виставках, систематично

вдосконалювати свої професійні знання, вміння й навички, підвищувати свою кваліфікацію.

У результаті виконання завдання студент повинен знати: методи кольорового формоутворення дизайну середовища.

вміти: перетворювати академічний живопис у декоративно-площинну композицію, креативно інтерпретувати її, органічно поєднуючи вирази живописної мови.

2. Короткі теоретичні відомості

Абстракціонізм, абстрактне мистецтво, безпредметне мистецтво, конфігуративне мистецтво – одна з течій авангардистського мистецтва початку XX ст. Філософсько-естетична основа абстракціонізму – ірраціоналізм, відхід від ілюзорно-предметного зображення, абсолютизація чистого враження та самовираження митця засобами геометричних фігур, ліній, кольорових плям, звуків.

Абстракціонізм зародився в 1910–1913 роках, одночасно в декількох країнах Європи. Це було викликано небувалими до цього експериментами в образотворчому мистецтві. Частина художників перестала бачити в реальному житті привід для натхнення, їх перестали цікавити реальні предмети. Не останню роль зіграв бурхливий розвиток фотомистецтва, здатного передати всі нюанси моделі краще, ніж будь-який художник. Отже, майстри пензля були звільнені від деяких завдань, з якими успішно справлялася фотографія.

Здавна безпредметна творчість існувала як орнамент, але в новітній історії оформилося в особливу естетичну програму - абстракціонізм. Виникнення та розвитку абстрактного мистецтва було пов'язане з духовними ідеями, які хвилювали розуми європейців межі XIX-початку XX століття. Захоплення метафізичними і утопічними теоріями охопило як філософів, так і літераторів, музикантів, живописців. Прагнення висловити невимовне, передати відчуття єдності душі, й матерії, всесвіту, космосу зажадало від художників пошуку нової, нетрадиційної образотворчої мови, повної глибокого сенсу.

Відомий російський філософ М. Бердяєв висловив думку, що характерною рисою людської культури є те, що досягаючи досконалості, вона містить у собі тенденцію до занепаду, виснаження. "Культура поступово відокремлюється від своєї життєвої, джерельної вершини протиставляє себе життю, буттю."

Важливу роль у розвитку художньої культури сучасності мали такі чинники: 1. XX століття - століття потужної соціальної мобільності (дві світові війни, численні локальні війни, революції). Його переломність була очевидною вже від початку. відчували внутрішню катастрофу, передусім, художники. 2. XX століття заявило про себе найбільшими науковими відкриттями (будова атома, теорія відносності А. Енштейна, поява приладів, що дозволило заглянути вглиб у Всесвіт і т. д.). Картина світу загалом принципово змінилася. 3. Розвинулося і вдосконалилося мистецтво фотографії. У попередніх століттях образотворче мистецтво здійснювало документуючу роль, а тут з'явилася якісна фотографія, частина художників дійшла висновку: призначення художника не в копіюванні, а в створення нової реальності.

Ставлення до мистецтва художників-абстракціоністів найбільш повно віддзеркалюється словами Стюарта Девіса: "Мистецтво перестало бути відбитком природи. Будь-які зусилля ілюструвати природу приречені на провал..."

З 1907 по 1915 рік живописці України, Західної Європи, США почали створювати абстрактні витвори мистецтва. Дослідники називають серед перших абстракціоністів Василя Кандінського, Казимира Малевича і Піта Мондріана. І все-таки роком народження безпредметного мистецтва вважається 1910-й, коли у Німеччині, в Мурнау, Кандінський написав свою першу абстрактну композицію.

Наступного року у Мюнхені він опублікував знамениту книжку «Про духовне мистецтво», у якій розмірковував про можливість втілення внутрішньо необхідного, духовного на відміну від зовнішнього, випадкового.

"Abstractio" означає "відволікання". У застосуванні до живопису цей термін дозволяє передати особливості художньої

свідомості, спрямованої на пошуки гармонії від конкретного до загального. Невипадково у перші десятиріччя абстрактне мистецтво потребувало теорії символізму, зверталося до містичних ідей, проте пізніше художники дедалі більше захоплювалися проблемами, пов'язаними з біофізичними відкриттями, з намаганнями втілити поняття часу й простору, нескінченності природних форм, прихованих за зовнішніми шатами.

Один з перших абстракціоністів, творець "лучізму" Михайло Ларіонов зображував "випромінювання відображеного світла (колірний пил)".

У 1920-ті роки, під час стрімкого розгортання всіх авангардних напрямів абстрактне мистецтво залучило кубофутуристів, беспредметників, конструктивістів, супрематистів (О. Екстер, Л. Попову, А. Родченка, У. Степанову, Р. Стенберга, М. Матюшина, М. Суєтіна і І. Чашника). Мова нефігуративного мистецтва лежала у основі нової культури, пластичної форми, станкового, декоративно-прикладного чи монументального мистецтва і мала всі можливості подальшого плідного і перспективного розвитку. Внутрішні протиріччя авангардного руху, посилені жорстким пресингом ідеологічного офіціозу, на початку тридцятих років змусили його діячів шукати інші творчі шляхи.

"Антинародне та ідеалістичне" абстрактне мистецтво відтепер не мало права існувати. У післявоєнні роки (1950-і) в Америці зміцнювалася "Школа Нью-Йорка", де були творці абстрактного експресіонізму Д. Поллак, М. Ротко, Б. Ньюман, А. Готтліб. Абстрактне мистецтво тепер асоціювалося також із внутрішнім визволенням від тоталітарного гніту, з іншим світосприйняттям. Проблеми актуальної художньої мови, нової пластичної форми виявилися нерозривно пов'язані з суспільно-політичними процесами. Епоха "відлиги" передбачала особливу систему взаємовідносин абстрактного мистецтва із владою.

Багато живописців відчували потребу у мові беспредметного мистецтва. Необхідність оволодіння

формальним лексиконом найчастіше була пов'язана лише з зануренням в спонтанну творчість.

Василь Кандінський говорив, що "свідомо чи несвідомо художники дедалі більше звертаються до свого матеріалу, відчувають його, зважують на духовних терезах внутрішню цінність елементів". Сказане на початку століття знову стало актуальним для наступних поколінь живописців.

Американський живопис 70-х рр. повертається до фігуративності.

Вважається, що 70-ті - це "момент істини для американської живопису, що живив європейські традиції, і став суто американським". Казимир Малевич - живописець, графік, педагог, теоретик мистецтва, філософ. Основоположник однієї з видів абстрактного мистецтва, так званого супрематизму. Малевич багато працював над полотнами нової живописної системи, означеної ним «супрематизм» («Чорний квадрат», 1913), принципи якому було викладено у брошурі-маніфесті «Від кубізму до супрематизму».

Піт Мондріан – голандський художник, ЩО будував композиції з урахуванням вільно сконструйованої просторової сітки, що заповнювала полотно. Його твори вплинули на багатьох сучасних художників, таких як Олександр Колдер, Бен Ніколсон, Віктор Вазарелі і Фріц Гларнер. Творчість Поллока, Аршила Горки, У. де Кунінга, Марка Ротко, Жоржа Мат'є та інших найбільш впливала на напрям абстрактного живопису 40-50-х років, який виник у США - так званий абстрактний експресіонізм. Принцип полягає у відмові від попереднього задуму і планомірно побудованої форми. Художники культивували спонтанну манеру заповнення формату і вільну імпровізацію.

Американський абстракціонізм породив так званий "безформенний живопис". В абстрактно-асоціативних композиціях реальні предмети натюрморту перетворювались на геометризовані площини, різноманітні лінії, плями, хаотичні або упорядковані форми, сполучення тону, фактури, кольору відповідно до власних суб'єктивних відчуттів.

Від початку абстрактне мистецтво розвивалося у двох напрямках: геометричному та ліричному. Абстракціонізм прагне показати духовну реальність, яка лежить за межами чуттєвого сприйняття світу. Це спонукає художника до напружених філософсько-естетичних пошуків, які відображаються у творчості.

Можливо, саме це кожного разу змушує повертатись поглядом чи думками до створених образів, які знаходять відгук у кожного. До сучасників абстракціонізму у мистецтві дійшов вкрай широким і різноманітним видом творчої діяльності.

Відомими сучасними представниками світового мистецтва є Енді Уорхол, Ансельм Кіфер, Герхард Ріхтер, Джаспер Джонс, Клас Олденбург. Із російських сучасних художників-абстракціоністів можна назвати Авдія Тер-Оганяна, Юрія Шабельникова, Володимира Дубосарського, Валерія Кошлякова, Владислава Єфімова, Тимура Новикова. Є й представники українського абстракціонізму – Олександр Клименко, Максим Кілочко, тощо. Ближче до нашого дослідження, наведемо імена відомих художників, у творчості яких натюрморт трансформований в абстрактну форму: П. Пікассо, Ф. Леже, Ж. Брака, В. Кандинського, Х. Гріса, О. Екстера, Ван Гога, Л. Попової, О. Купріна, Г. Поттера, О. Паршинової, П. Прокопів, В. Остапенка, Л. Бражкіна, О. Пруднікової, С. Сергушова, Н. Бірки, С. Мосевича та інших, а також вони використовували декоративно-площинне рішення та абстракціонізм у творах декоративного мистецтва та інтер'єрах.

Рис. 1. Ж. Брак. Натюрморт

Рис. 2. П. Пікассо. Натюрморт

Рис. 3. О. Купрін. Натюрморт

Рис. 4. О. Паршинова. Декоративний натюрморт

3. Креативне композиційне вирішення на основі асоціації

Аналізуючи засвоєний матеріал, студент приступає до наступної стадії роботи, а саме:

- узагальнення форми з застосуванням різноманітних технічних зображальних засобів і прийомів;
- стилізації;
- виявлення у зображенні особливих властивостей об'єкта дослідження (невидимих, алегоричних, гіперболічних);
- вираження засобами геометричної стилізації та графічної техніки особливих рис характеру протобразу, знака, поведінки у звичайних та незвичайних

ситуаціях;

- звуження графічної інформації, без втрати зовнішньої схожості;

- звуження інформації засобами геометричної стилізації за принципом «ціле – частина», «частина – ціле»»

- пошуку спорідненості за формою з іншим предметом.

Зразок виконання практичної роботи від вивчення натюрморту до його асоціації.

4. Типологічні особливості декоративного натюрморту

Абстрактний натюрморт: всі предмети зображені спотворено, практично схематично і далекі від реальності. Всі кольори не мають плавного переходу, а навпаки, вони мають різкі геометричні форми.

За цільовою спрямованістю створення виділяють наступні види:

- сюжетно-тематичний;

- навчальний;

- навчально-творчий;

- творчий.

Також натюрморти розрізняють:

- за колоритом (теплі, холодні);

- за кольором (контрастні);

- за освітленістю (пряме освітлення, бічне освітлення, проти світла);

- за місцем розташування (натюрморт в інтер'єрі, в пейзажі);

- за часом виконання (короткостроковий і довгостроковий - багатогодинні постановки);

- за постановкою навчального завдання (реалістичний, декоративний і так далі).

Ми спробуємо вичленувати деякі з типологічних елементів декоративного натюрморту, які дозволяють використовувати цей жанр:

1) Натюрморт - це світ штучної дійсності, світ певним чином зміненої дійсності, зміненої людиною: те, що живе і

рухається, в натюрморті стає млявим, уподібнюючись речам. Щоб стати частиною натюрморту, квіти повинні бути зрізані; те ж саме можна сказати і про овочі та фрукти; дичина повинна бути забита і знерухомлена, риба повинна попастися в сіті. Натюрморт - це світ речей, в який вже втрутилася людина.

2) Світ натюрморту - це світ нерухомості або того, що стає нерухомим, коли відображається мить, в якій все застигає. Якщо в композицію входять і живі, рухаючі елементи (комахи, що плазують по фруктам, собаки, кішки, люди), то вони, за контрастом, ще рельєфніше підкреслюють незвичайну, штучну статичність натури, що оточує людину. Це властивість натюрморту протиставляє його пейзажу, який також є зображенням світу, що оточує людину, але тут природа жива: пейзаж представляє світ в русі або здатність світу до руху. Нерухомі елементи (наприклад, речі) включаються в пейзаж лише для контрасту, щоб відтінити перетворення живої природи.

3) Натюрморт - це світ малого масштабу, майже мініатюра. Речі розглядаються зблизька, у всіх подробицях. У цьому полягає одна з відмінностей натюрморту від інтер'єру, який також зображує штучно створений людиною, але великомасштабний світ.

Крім того слід враховувати ще один аспект: звертаючи на речі пильний погляд, натюрморт повертає їм їх первісне значення речей як таких. В інтер'єрі річ втрачає свою першорядну важливість і набуває звичайний характер. При введенні в натюрморт річ переміщається в інший вимір, її композиційний і, отже, семантичний ранг підвищується (вона стає чинним суб'єктом). І, навпаки, натюрморт, поміщений в інтер'єр, зводиться до ступеня дрібної (малозначної або незначної) другорядної, допоміжної деталі: край столу або вікна стають не зображенням місця, а тільки його позначенням, якимось атрибутом, існування якого не виявляється, а лише мається на увазі. Подібні атрибути виконують скромну роль просторових орієнтирів.

5. Композиційні прийоми і засоби виразності в декоративному натюрморті

Методологія композиції спирається на засади методології естетики і загальної філософії. До важливих методологічних принципів теорії композиції належать мімезіс (грецьк. mimesis - наслідування, відтворення), символізм, стилізація, структуралізм, функціоналізм та ін. Мімезіс є основним принципом творчої діяльності стародавнього та античного світу.

Стилізація - композиційний принцип, який проникає у структуру й архітектуру форми, що використовувалась за доби середньовіччя; найбільшого розповсюдження набула протягом останніх століть (неоготика, неокласицизм, неоромантизм, модернізм, постмодернізм).

«Структуризм» - поняття, яке проникає у мистецтвознавство, естетику та філософію мистецтва на початку ХХ ст., походить від загальнонаукового терміну «структура» та визначає наявність тісних зв'язків між елементами певної системи. Внутрішні структурні зв'язки забезпечують цілісність твору, а зовнішні - поєднують основну структурну ідею з деталями, або забезпечують аналогічність, серійність, ансамблевність, таким чином тримаючи зв'язок із іншими ознаками стилів попередніх епох, інших країн чи мистецьких шкіл.

Єдність та цільність (цілісність) - важлива ознака композиції. У завершеній композиції все підпорядковано єдиній меті, ідеї, художньому задуму. Ця єдність визначається і в сюжетно-образному рішенні твору, і в гармонійній підпорядкованості форм.

Система композиційних закономірностей має базову основу і чітку ієрархію, котра включає:

- загально-художні композиційні закони, що відображають об'єктивні закономірності реальної дійсності;
- композиційні закони, які діють локально в окремих видах мистецтв — візуального, образотворчого мистецтва, архітектури, дизайну.

– композиційні прийоми, що діють локально в окремих видах мистецтва та підкреслюють особистісні творчі можливості;

– засоби виразності застосовуються у відповідності до художньо-образної ідеї твору і стилістики мистецької мови, майстерності автора.

До композиційних законів належать:

- закон традиції;
- закон цілісності;
- закон тектоніки;
- закон масштабу;
- закон пропорційності;
- закон контрасту.

У декоративному натюрморті ключову роль відіграє здатність художника творчо інтерпретувати навколишню дійсність, знаходити цілісну виразність кожного об'єкта і вносити в неї своє індивідуальне ставлення. Цей процес творчої інтерпретації, або декоративного узагальнення зображуваних об'єктів за допомогою ряду умовних прийомів зміни форми, об'єму або колірних відносин називається стилізація.

Стилізація предметів – є одним з головних завдань декоративного натюрморту, їх форми, кольору, тону. Однак, спростити форму, абсолютно не означає збіднити її, а лише опустивши малозначущі деталі, підкреслити найвиразніші якості предмета. Художник може стилізувати предмет. Відхід від натури може бути досить значний. Вази, квіти, фрукти можна трактувати майже як геометричні форми або ж зберегти плавні природні обриси. Будь-який предмет в декоративному натюрморті може бути перероблений в сторону виявлення його характерних якостей. Стилізація предметів може вестися як по шляху граничного спрощення форм, так і навпаки, за рахунок ускладнення форми і насичення її орнаментом. Якщо натюрморт виконується в обмеженій колірній палітрі важливо дотримати при виконанні тональний контраст, побудований на ритмічному колірному чергуванні плям, ліній. Композиція натюрморту обов'язково повинна бути врівноважена. При

цьому рівновагу зовсім не означає симетричне розташування предметів, а має на увазі рівне їх тональний співвідношення.

Обов'язкова умова творчої стилізації - індивідуальний характер, де авторське бачення переплітається з творчою обробкою явищ і об'єктів навколишнього середовища, а результатом є відображення їх з елементами новизни. У стилізації натюрморту важлива не тільки умовність, властива всьому декоративному мистецтву, але також і правильна компоновка елементів зображення в єдиній композиції. Колір, фактура, лінія - все повинно бути підпорядковане єдиному задуму.

Декоративний натюрморт вимагає, перш за все, знання закономірностей композиційної побудови. Всі образотворчі, виразні засоби в декоративному натюрморті (лінія, пляма, фактура, колір) повинні працювати на рішення єдиного композиційного завдання, єдиного принципу, ідеї.

Розглянемо ті виразні принципи, на яких доцільно відбувається побудова декоративного натюрморту.

1. Посилення декоративного звучання кольору. У декоративному натюрморті цілком прийнятно використання відкритих кольорів з повною відсутністю складного кольорового середовища або в обмеженій колірній гамі. Допускається зближення колірних тонів, а так само навмисне зближення колірних і світлових відносин, насиченості, колірного тону або, навпаки, цілковите загострення колірних контрастів, введення декоративного контуру, плями.

2. Акцентування уваги на головному об'єкті натюрморту досягається з допомогою загострення його пластики, досягаючи підпорядкованості йому всіх інших елементів композиції.

3. Організація орнаментального середовища. Як відомо, орнамент є сильним засобом створення декоративних ефектів. Він може вводитися в натюрморт як виразний акцент і стати основною спільною ритмічної структури натюрморту.

Створення декоративного натюрморту засноване на виділенні одного головного елемента, навколо якого вибудовується композиція, яка об'єднує всі компоненти.

У контексті визначення шляхів і методів формування професійної компетентності майбутнього архітектора що сприяють розвитку образного мислення, розрізняють такі варіанти декоративного вирішення натюрморту:

- килимове вирішення – орнаментация площини натюрморту, наближення до площинного вирішення простору; усі частини, деталі, лінії натюрморту переплітаються у декоративний візерунок (рис. 5);

- вітражне вирішення – локальні кольорові плями, обов'язково чорний або кольоровий контур. Надзвичайно важлива роль силуету, контуру та характеру плям, пластики самого контуру;

- фактурне вирішення – виявлення зображуваних фактур, матеріалів на папері за допомогою різноманітних способів нанесення забарвлення. При цьому важливо враховувати пропорції та кількість фактурних плям (рис. 6). Аналіз формальних засобів творення живописно-графічної структури декоративного натюрморту дає можливість оцінити значення й можливості кожного окремого варіанту.

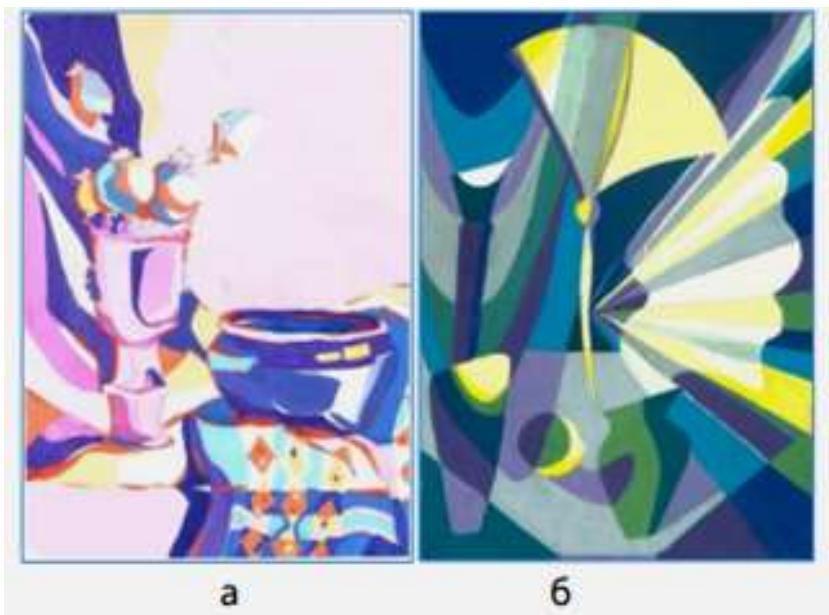

Рис. 5. Килимове вирішення натюрморту, ст. КНУТД Львівського коледжу Мазкпа І. Папір, гуаш (а); Майоров Б, папір, гуаш (б).

а

б

в

Рис. 6. Фактурне вирішення натюрморту, ст. КНУТД Львівського коледжу а – Кулеба О. Папір, акварель; б – Гумін І. Папір, гуаш; в – Дмітрієва Т. Папір, гуаш.

6. Виконання декоративного натюрморту

Для виконання роботи нам буде потрібно кілька матеріалів та інструментів:

ватман
планшет
олівець
ластик
акрил
кисті
палітра
Ємність з водою

Підготовка гуаші чи акрила до роботи.

Перед початком роботи потрібно ретельно перемішати акрил чи гуаш до однорідної консистенції, взяти необхідну кількість фарби на палітру і там вже готувати потрібний відтінок. Щоб підібрати необхідну густоту фарби - вам доведеться проекспериментувати з кількістю води, що додається. Якщо води занадто багато - фарба вийде дуже "рідка", в ній буде мало пігменту і шар фарби при висиханні стане прозорим. Якщо води взяти мало, фарба буде дуже густа, при нанесенні на папір буде лягати нерівномірно, утворюючи горби - нерівності як всередині смуги, так і по її краях. В результаті фарба після висихання піде тріщинами, може і обсипатися.

Правильним буде підібрати таку "густоту", щоб він при нанесенні на папір лягав рівномірно, без горбів, при висиханні фарби не повинно бути видно нижній шар або, наприклад, ескіз олівцем.

Фарба в баночках з часом розшаровується, внизу стає набагато більше "гушті", ніж нагорі, іноді зверху з'являється шар рідини. Таким акрилом малювати не можна, так як пігмент в ній розподілено нерівномірно. Але це легко виправити, досить ретельно перемішати фарбу в баночці по всій її глибині. Навіть якщо фарба засохла, покрилася тріщинами - це теж не біда. Потрібно додати води, дати фарбі постояти, просочитися їй, але обов'язково щільно закрити баночку кришкою.

Попередньо розробивши фрескізи, приступаємо, безпосередньо, до самої роботи. Наносимо ескіз на ДВП , (попередньо прогрунтований) чи папір. Малюючи ескіз - не потрібно сильно тиснути на олівець; борозенки-впадинки, куди буде затікати фарба, зовсім не потрібні. Хоча акрил і криюча фарба, не варто все ж малювати ескіз товстими, темними лініями. Після нанесення ескізу можна відразу приступати до роботи. Попередньо розвівши фарбу, наносимо її рівномірним шаром на ДВП чи папір. Спочатку накладаються основні кольори. Потім потрібно дати фарбі підсохнути. Після промальовувати деталі. Робота може зайняти різну кількість часу. Від декількох годин до декількох днів, в залежності від складності роботи. Після виконання роботи ми оформляємо її в раму.

Список рекомендованої літератури

Базова

1. Бесчастнов Н. П. Живопись: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Н. П. Бесчастнов и др. М. : Гуманитар. Узд. Центр Владос, 2004. 323 с.: ил.
2. Горбенко А. А. Акварельная живопись для архитекторов: 2-е изд. К. : Будівельник, 1991. 72с.: ил.
3. Зайцев А. Наука о цвете и живописи. М. : Искусство, 1986. 158 с.
4. Жердзинський В. Е. Живопись, техника и технология / В. Е. Жердзинський. Харьков: Колорит, 2006. 327 с.
5. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основы образотворчої грамоти : навч. посіб. 2-вид. перероб. І допов. / М. А. Кириченко, І. М. Кириченко. К. : Вища шк., 2002. 190 с.: іл.
6. Ковалев Ф. В. Золотое сечение в живописи : учебн. пособие / Ф. В. Ковалев. К. : Вища школа, 1989. 144 с.
7. Михайленко В. Природа. Геометрия. Архитектура. 2-е изд. / В. Е. Михайленко, А. В. Кащенко. К. : Будівельник, 1988. 175 с.

8. Опанащук М. О., Опанащук О. О. Емоційна природа рисунку. Львів : Друк ПП «Арал», 2013. 114 с.

Допоміжна

9. Печенюк Т. Кольорознавство. К. : Грані-Т, 2010. 192 с.

10. Приймич Л. Ю. Основи композиції: Методичний посібник (для спеціальностей «Образотворче мистецтво», «Декоративно-прикладне мистецтво»). Ужгород : Гражда, 2012. 52 с.: іл.

12. Ростовцев Н. Н. Рисунок, живопись, композиция. М. : Просвещение, 1989. 160 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6). URL: <http://www.lib.rv.ua/>

3. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. О. Новака, 75). URL: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>

4. Цифровий репозиторій НУВГП. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/view/types/metods/>